

Kad su početkom septembra 1526. stigli u Zagreb prvi pouzdani glasovi o mohačkoj katastrofi, zavlada u Slavoniji strah i zabuna, tako da je u prvi kraj sve pomišljalo na bijeg. U taj je kobni čas narodu hrvatskomu bio pravi vođa knez Krsto Frankapan, koji upravo tada stiže sa svojom vojskom u Zagreb. Živom riječi i javnim proglasima primiri prije svega narod, a onda pošlje četu konjanikâ preko Drave, da pazi na kretanje Turaka, ali podjedno sazva i sabor u Koprivnicu za 23. septembra. Međutim ušao je sultan Sulejman u Budim i popalivši ga krene početkom oktobra preko Bača (otale Bačka) i Petrovaradina lijevom obalom dunavskom natrag u Beograd i Carigrad. Uto se sastao sabor slavonskih staleža u Koprivnici, a taj jednodušno isklica Krstu Frankapana „skrbnikom i braniteljem“ kraljevstva (tutor protectorque regni Sclavoniae) i izabra odaslanstvo, koje je imalo poći u Beč nadvojvodi Ferdinandu, da se s njime sporazumije „glede nekih potreba“ njihovih i kraljevine. Tada je nadvojvoda, krepko pomagan od sestre udovice kraljice Marije, već živo pregnuo, da steče Ugarsku i Hrvatsku, pa je i odredio neke svoje pouzdanike, da stupe u dodir s ugarskim i hrvatskim plemstvom. On se nadao, da će ga kruna sv. Stjepana zapasti na osnovi starih ugovora (od 1491., 1506. i 1515.) bez ikakih poteškoća, pače i bez izbornoga sabora; no dobrza se uvjerio, da nije tako. Česi su ga doduše iza nekih poteškoća konačno ipak jednoglasno izabrali svojim kraljem (23. okt.), ali u Ugarskoj i Hrvatskoj sa Slavonijom pošle su stvari drugim putem. Jer kad se saznalo, da su Turci ostavili Ugarsku, sastade se većina ugarskih staleža, privrženikâ „narodne stranke“, na sabor u Stolni Biograd, gdje izabra i okruni (11. novembra) kraljem Ivana Zapoljskog, pozivajući se kod toga na zakonski članak stvoren na Rákoškom saboru 1505.; dok je samo mali broj staleža „dvorske stranke“ izabrao 16. decembra u Požunu kraljem Ferdinanda Habsburgovca.

Po primjeru ugarskom razdvoji se i kraljevstvo hrvatsko. Još u oktobru sastao se hrvatski sabor, na koji su došli Ferdinandovi pouzdanići Nikola Jurišić i Ivan Pichler, da vijeća o popunjenju ispraznjenja prijestola; ali su hrvatski staleži odmah izjavili, da će svoj izbor vezati uz ispunjenje nekih uvjeta. Stoga otpreme u Beč svoje poslanike, a kad Ferdinand prihvati njihove uvjete, sastade se ponovo hrvatski sabor u franjevačkom samostanu u Cetinu na staru godinu 1526. Prisutni bili su mnogi velikaši i plemići, uz druge: naslovni biskup kninski i opat topuski Andrija Tuškanić, Ivan Karlović knez